MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

№10

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

2025
oktyabr

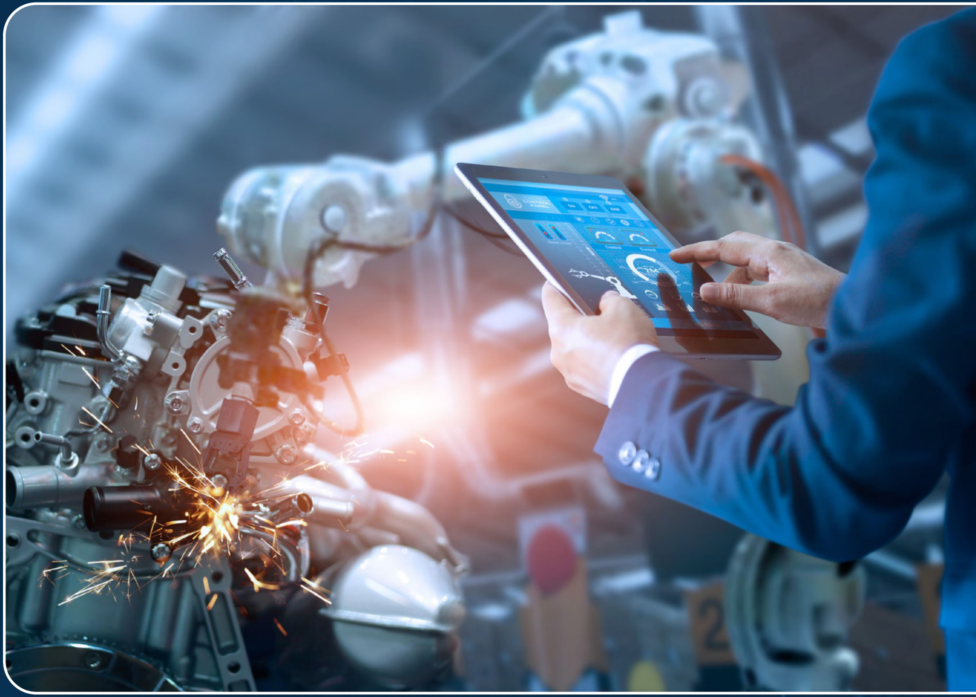

Milliy nashrlar

OAK: https://oak.uz/pages/4802

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar · OPEN ACCESS · ULRICHSWEB GLOBAL SERIALS DIRECTORY · Academic Resource Index ResearchBib · ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE · CYBERLENINKA · OpenAIRE · ROAD · INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL · BASE · Crossref · НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ БИБЛИОТЕКА LIBRARY.RU

РЭУ.РФ РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ · TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI · ISLOM KARIMOV NOMIDAGI TOSHKENT DAVLAT TEXNIKA UNIVERSITETI · TOSHKENT DAVLAT TRANSPORT UNIVERSITETI · TOSHKENT ARXITEKTURA-QURILISH UNIVERSITETI · TOSHKENT KIMYO-TEXNOLOGIYA INSTITUTI · JIZZAX POLITEXNIKA INSTITUTI

Elektron nashr, 711 sahifa.
2025-yil, 29-oktyabr,

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Bosh muharrir:
Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:
Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor
Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,
Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent
Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD
Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)
Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik, fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modellashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikasiya va kompyuter tizimlari, telekommunikasiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 – Makroiqtisodiyot
08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 – Ekonometrika va statistika
08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 – Marketing
08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 – Menejment
08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz:
1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA

JAHON MOLIYA TIZIMIDA "YASHIL" MOLIYALASHTIRISHNI RIVOJLANISHINING MUAMMOLARI VA SHARTLARI 12
Quliyev Begimqul Melikovich

EKOLOGIK MIGRANTSIYANI MINTAQAVIY MIQYOSDA MUVOFIQLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI 18
Bahtiyor Ismoilov Ulug'bek o'g'li, Kadirova Zulayxo Abduxalimovna

O'ZBEKISTONDA BANK XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH HOLATI 25
Davletova Nilufar Tulanovna

EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA MINTAQANI IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI 30
Qodirov Farrux Ergash o'g'li

SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI 37
Kadirxodjayeva Nilufar Raxmatullayevna

MAHALLIY XOMASHYO BAZASIDAN FOYDALANISH ORQALI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI KAMAYTIRISH YO'LLARI 46
Sultanov Dilshod Normamatovich

IQTISODIYOTI RIVOJLANGAN DAVLATLARDA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 50
Akhmadaliyeva Nikholakhon

O'QITUVCHILAR VA TALABALAR UCHUN INNOVATSION TA'LIM DASTURLARINI ISHLAB CHIQISHDA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHUV MEXANIZMLARI 62
Yuldashev Iskandar Bahromovich

YER QA'RIDAN FOYDALANGANLIK UCHUN SOLIQLARNING ILMIY-TADQIQOTLAR SHARHI 68
Zoxidov Ismatjon Yunusjon o'g'li

RESPUBLIKA IQTISODIY TARAQQIYOTIDA OLIY TA'LIMNI MODERNIZATSIYA QILISH VA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINING O'RNI 74
Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich

DAVLAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASHDA SIYOSIY INSTITUTLARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI 80
O. Nurmuradov

ICHKI AUDIT SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA BUXGALTERIYA MA'LUMOTLARINING ICHKI AUDIT JARAYONIDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHNING AHAMIYATI 85
Xamidov Javoxir Shavkat o'g'li, Muxitdinov Shoxijaxon Xudoyor o'g'li

XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI 90
Xuramov Zafar Rajabaliyevich

KORPORATIV TUZILMALARDA INVESTITSION JOZIBADORLIKNI TA'MINLASHNING AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDAGI ROLI 95
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Raxmatov Faxriddin Xasanovich

GLOBAL RIVOJLANISH JARAYONIDA SUG'URTA XIZMATLARINI ISLOH QILISH MASALALARI 99
Xushmuradov Oman, Ismoilov Sherzod Ismoil o'g'li

DORIVOR O‘SIMLIKLARNI QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘NALISHLARI 103
Usmonov Mirg‘ulom Xoshim o‘g‘li

BARQAROR IQTISODIY O‘SISHGA ERISHISHDA SUN’IY INTELLEKT TIZIMLARINI QO‘LLASH METODOLOGIYASINING AHAMIYATI 109
Nasrulloev Hayotjon Xabibulloevich

НЕЙРОИНТУИТИВНЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК ФАКТОР КОНКУРЕНТНОГО ПРЕИМУЩЕСТВА НА РЫНКЕ ТРУДА 115
Ягудин Дмитрий Рустамович

RESURSLARNI SOLIQQA TORTISHGA OID TADQIQOTLARNING NAZARIY TAHLILI 123
Nasimdjanov Yunusjon Zoxidovich

SOLIQ TO‘LOVCHILAR FAOLIYATINI MUVOFIQLASHTIRISH: XULQ–ATVOR IQTISODIYOTI VA PROGRESSIV TARIFLARNI LOYIHALASH 129
Abduraimova Nigora Abdugapparovna

DAVLAT RAQAMLI LOYIHALARI: UZINFOCOMNING TA’LIM TIZIMI VA IQTISODIY SAMARADORLIKKA QO‘SHGAN HISSASI 134
Raxmatxo‘jayev Axrorxo‘ja Akmal o‘g‘li

РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ПАСПОРТОВ В ПРОМЫШЛЕННОЙ ЭКОНОМИКЕ И ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ 140
Мансурова Сайёра Бахтияровна

BANK XIZMATLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 148
Xolikova Oydin Olimjonovna

PNEVMOMEXANIK YIGIRISH TEXNOLOGIYASI XUSUSIYATLARI 153
Jumaniyazov Kadam, Salimov Shuhrat Halimovich, Nazarov Ramazon Anvarovich

GREEN INDUSTRY AND THE ECONOMY OF ENVIRONMENTALLY FRIENDLY CONSTRUCTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND UZBEKISTAN’S OPPORTUNITIES 158
Mansurova Sayyora Bakhtiyor kizi

TELEKOMMUNIKATSIYA SOHASINI RIVOJLANTIRISH TAHLILI 166
Suyunov Asror Baxtiyorovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINING MIKRO VA MAKRO TUZILMALARI, ULARNING FUNKSIONAL METADOLOGIK TAMOYILLARI 171
Z.Teshayev

O‘ZBEKISTONDA DAVLAT ULUSHI MAVJUD KORXONALARNI BOSHQARISHDA XORIJIY TAJRIBADAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI 176
Ismailov Allayor Rashidovich

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHDA ISHLAB CHIQARISH XARJATLARINI OG‘ISHISHLARI VA ULARNI TAQSIMLASH 183
Raxmatov Baxriddin Baxtiyor o‘g‘li

ПОВЫШЕНИЕ СТОИМОСТИ СПОРТИВНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ И ОБЪЕКТОВ НА ОСНОВЕ АУТСОРСИНГА 186
Исмагулова Гульмира Нуралиевна

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY KONSEPSIYASI 193
Xaitov Oxunjon Nomoz o‘g‘li

O‘ZBEKISTON SHAROITIDA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING INSTITUTSIONAL VA TASHKILIY MEXANIZMLARI 198
Xudoyorov Lochinbek Bahromovich

TIJORAT BANKLARIDA UZOQ MUDDATLI RESURSLARNI JALB QILISHDA XALQARO TAJRIBA 203
Abduraxmonov Akmal Nurmamat o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

MEHNATGA LAYOQATLI TRANSPORT SOHASIDAGI AHOLINI ISH O‘RINLARI BILAN TA’MINLANGANLIK HOLATINI TAHLILI 207
Abdullayeva Nigora Shamsiddinovna

TO‘QIMACHILIK SOHASINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH MODELI 212
Madraximova Gulasal Ro‘zimboy qizi

TIJORAT BANKLARIDA KREDIT PORTFELI DIVERSIFIKATSIYASI VA GAROV TA’MINOTI SIFATINING BANK BARQARORLIGIGA TA’SIRI 220
Xolbozorov Husniddin Norbek o‘g‘li

O‘ZBEKISTON - 2030 STRATEGIYASI DOIRASIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH: MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI 226
Norova Nozima Nabiyevna

UY-JOY KOMMUNAL XIZMATLARNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISHNING KLASTERLI MEXANIZMI TAHLILI 232
Odamboyev Oybek Ravshanbek o‘g‘li

KORPORATIV BOSHQARUV TUZILMALARIDA MOLIYAVIY MUNOSABATLARNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI 236
Qurbaniyazov Shaxzodbek Karimovich

XALQARO SAVDONING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI 242
Jalolov Bekzod Sherzod o‘g‘li

TA’LIM TIZIMINI MOLIYALASHTIRISHNING YANGI TIZIMINI JORIY ETISHGA QARATILGAN NAZARIY JIHATLAR 247
Dusanov Salim Mamarasulovich

O‘ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA BOJXONA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 254
Aktamov Akbarjon Aslan o‘g‘li

DAVLAT TA’LIM TASHKILOTLARIDA QURILISH XARAJATLARI HISOBINI YURITISH 262
Ostonokulov Azamat Abdukarimovich

РАЗРАБОТКА ОРГАНИЗАЦИОННЫХ МОДЕЛЕЙ ИНТЕГРАЦИИ КРЕАТИВНЫХ ИНДУСТРИЙ В ТУРИСТИЧЕСКУЮ ИНФРАСТРУКТУРУ РЕСПУБЛИКИ КАРАКАЛПАКСТАН 273
Хошимова Камилла Навфал қизи

A NEW STAGE IN THE APPLICATION OF MARKET MECHANISMS TO ENTREPRENEURIAL ACTIVITY 285
Ibrayim Maxkamov

RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISH ORQALI SOG‘LIQNI SAQLASH XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI 291
Eshbekova Xayriniso Baxtiyorovna

QASHQADARYO VILOYATI IQTISODIYOTIDA DXSH ASOSIDA INVESTITSIYA MUHITINING SHAKLLANISHI 297
Hamroyev G‘ayratjon Sultonovich

TURIZM XIZMATLARI BOZORIDA MIJOZLAR EHTIYOJLARINI O‘RGANISH VA TAHLIL QILISH 301
Shaymanov To‘lqin Mahmayusupovich

ПРИМЕНЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ЦИФРОВЫХ ПОДХОДОВ В НАЛОГОВОМ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ 306
Элбаева Мукаддас Рашидовна

СИНТЕЗ НЕЧЕТКОЙ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ТЕПЛОЭНЕРГЕТИЧЕСКИХ ОБЪЕКТОВ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ 311
Бахриева Хуршида Аскарходжаевна, Сафаров Шоҳруҳ Шарофович, Баҳрамов Муҳаммадали Ералиевичасистент

ШАНХАЙСКАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА КАК КАТАЛИЗАТОР ДОСТИЖЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКИХ ЦЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 319
Базарова Гулнора Гуламовна

O‘ZBEKISTON KORXONALARINING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATINI MOLIYALASHTIRISHDA BANK KREDITLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI ... 323
Pulatova Moxira Baxtiyorovna

QUESTIONS ABOUT THE STUDY OF PERFORMANCE AND EFFICIENCY OF APPLICATION OF LOADING AND EXTRACTING EQUIPMENT ... 327
Azamat Umirzokov

MATOLARNING HAVO O‘TKAZUVCHANLIGI KORRELATSION TAHLILI ... 334
Ismailov Nurulla Tuychibayevich

O‘ZBEKISTONDA QISHLOQ XO‘JALIGI RISKLARINI SUG‘URTALASHNING AFZALLIKLARI ... 339
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich

IKKI QATLAMLI ARALASH TOLA TARKIBLI TRIKOTAJ TO‘QIMASINI OLISH USULI ... 343
Usnatdinova Elmira Faxratdinovna, Mirusmanov Baxtiyor, Abdurahimova Fazilat Abdullayevna

MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARIDA ENG ILG‘OR TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QAROR QABUL QILISH JARAYONLARINING OPTIMALLASHTIRISH YO‘LLARI ... 347
Axmedov Farxod Raxmonjonovich

IMPACT OF FOREIGN INVESTMENTS ON THE ECONOMY OF UZBEKISTAN: CROSS-SECTORAL ANALYSIS ... 354
Jumayeva Kamola Azimjonovna, Khasanova Iroda Azizbek kizi

KORXONA INVESTITSION FAOLLIGINI TA’MINLASHNING NAZARIY-USLUBIY MASALALARI XUSUSIDA ... 362
Ilyasova Barno Axmadovna

MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYALARNI O‘ZLASHTIRISHNING AMALDAGI HOLATI TAHLILI ... 371
G‘afurov Sherzod Abduvaxob o‘g‘li

EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH ASOSIDA BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO‘LLARI ... 378
Raximov Eshmurod Normuradovich

O‘ZBEKISTONDA BARQAROR IQTISODIY O‘SISHNI TA’MINLASHDA EKSPORT SALOHIYATINI OSHIRISH YO‘NALISHLARI ... 385
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi

SANOAT KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING ZAMONAVIY KONSEPTUAL MEXANIZMLARI ... 392
Jalolov Abbosxon Ravshanxon o‘g‘li

TEPKI UZELI KONSTRUKTIV XOSSALARI TAHLILI ... 398
Bozorova Farida Maxmudjonovna

НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЪЕДИНЕНИЯ АКЦИЗНОГО НАЛОГА НА НЕФТЕПРОДУКТЫ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН ... 405
Пулатов Дилшод Хақбердиевич, Маматкулов Салимжон Рахмонкулович, Хужамурадов Аброрбек Рўзимурат ўғли, Воронин Сергей Александрович, Абдиев Мансур Мусурмонович

OLIY TA’LIMGA INVESTITSIYA SIYOSATI: IQTISODIY TAHLIL VA ISTIQBOLLAR ... 410
Talapova Nargiza Baxriddinovna

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE SERVICE NETWORK ... 416
Bahriddinov Nodirbek Zamirdinovich

YANGI O‘ZBEKISTON INVESTITSION MUHIT VA UNGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI ... 421
Tirkashev Farruxjon Xolyigitovich

МНОГОМЕРНАЯ БЕДНОСТЬ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ: ОЦЕНКА ЧЕРЕЗ РАМКУ MPI ... 426
Мамаризоев Жахонгир Исохонович

ОЦЕНКА И ОПТИМИЗАЦИЯ ВЛИЯНИЯ МАКРОЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ НА ОБЕСПЕЧЕНИЕ СТАБИЛЬНОСТИ НАЦИОНАЛЬНОГО ОБМЕННОГО КУРСА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН ... 430
Норбаева Мухлиса Акрам кизи

RAQAMLI TO'LOVLAR ASOSLARI VA XAVFSIZLIGI 440
Yaqubov Azizbek G'anibekovich

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA LOGISTIKA XIZMATLARINI BOSHQARISHNING INNOVATSION USULLARI 444
Xomidov Xojiakbar Adxamovich

SOLIQ SIYOSATI ORQALI INKLYUZIV IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASH MEXANIZMLARI 449
Saydakbarova Madinaxon Anisbekovna

O'ZBEKISTONDA STARTAP EKOTIZIMINING SHAKLLANISHI VA BARQAROR RIVOJLANISHI YO'LLARI 454
Suleymanova Shoira Alavxanovna

MILLIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING O'RNI 459
Alimova Dilfuzaxon Rustam qizi

MEHNAT BOZORINI OPTIMALLASHTIRISHNING MAKROIQTISODIY BARQARORLIKKA TA'SIRI 464
Botirova Sarvinoz Bobir qizi

QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA KORPORATIV BOSHQARUVNI TASHKIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI 469
Qurboniyazov Shaxzodbek Karimovich

INVESTITSIYA FAOLIYATINI MUQOBIL MOLIYALASHTIRISH USULLARINING MANBALARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI 474
Boboqulov Akmal Muborakbekovich

RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINING MOHIYATI VA TURLARI 482
Zufarov Akmal Gulamiddinovich

FISKAL BOSHQARUV SAMARADORLIGINI TA'MINLASHDA SOLIQQA TORTISHNING TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 491
Sulaymonov Farrux Shuxratovich

ИНДЕКС ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ МОНИТОРИНГА УРОВНЯ ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ 496
Хазраткулова Лола Нармуминовна

BANK MAJBURIYATLARI VA AKTIVLARINING VAQTINCHALIK NOMUTANOSIBLIKLARI RISKINI KAMAYTIRISH 502
Ibrohimov D.M.

O'ZBEKISTON RAQAMLI PLATFORMALARI FAOLIYATIDA RAQOBAT SIYOSATINING ZAMONAVIY MUAMMOLARI VA YECHIMLARI 507
Saparov Islom O'lmasovich

RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MARKETING YONDASHUVLARINING QISHLOQ XO'JALIGIGA TATBIQI 514
Abdikarimova Zilola Baxramovna

TIJORAT BANKLARI KAPITALI TARKIBIDA DAROMAD MANBALARINING ULUSHI VA KAPITALLASHUV JARAYONIDAGI O'RNI 520
Tursunov Mustafo Mirzayevich

AHOLINI IJTIMOIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA INSTITUSIONAL HAMKORLIKNING O'ZIGA XOS JIHATLARI TAHLILI 524
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING IQTISODIY SAMARADORLIGI 528
Bobojonova Sevara Baxrombek qizi

MINTAQA SANOATI RAQAMLI XIZMATLAR BOZORIDA TIJORATLASHTIRISHNI "SMART" MODELI 533
Norov Murodjon Maxmudovich

TOMORQADAN SAMARALI FOYDALANISH- KAMBAG‘ALLIK MUAMMOSINI YUMSHATISHNING MUHIM OMILI 539
Xamidjon Shaxobov

SUG‘URTA KORXONALARIDA REZERVLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 544
Najimova Nigora

TO‘QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHDA XITOY BOZORINING O‘RNI 549
Mardanov Aziz Yusupovich

THE IMPORTANCE OF GREEN ENERGY IN THE ECONOMY OF FERGANA REGION: CURRENT TRENDS AND PROBLEMS 555
Khayrullaev Zoidjon

TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNING UNDIRILISHI BO‘YICHA XORIJ TAJRIBASI 559
Mitillayev Ibrohimjon Tursunpulatovich

RAQAMLI MOLIYAVIY XIZMATLAR SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING NAZARIY ASOSLARI 563
Muyassarzoda Fayziyeva

MOLIYAVIY MEXANIZM SIFATIDA SUG‘URTA TASHKILOTLARI TO‘LOVGA LAYOQATLILIGINI BELGILASHNING O‘ZIGA XOS HUSUSIYATLARI 570
Abdullayev Erkinjon A’zamovich

MAMLAKAT YAIM QO‘SHILGAN QIYMAT HAJMINI STATISTIK VA EKONOMETRIK TAHLIL USULLARI ASOSIDA PROGNOZLASH 578
Jalolov Ilhomjon Isomiddinovich

XALQARO TURIZM XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI 585
Eshtaev Alisher Abdug‘aniyevich, Ivatov Irisbeg

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDIT TIZIMLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARI 590
To‘laganov Ziyovuddin Kamolitdin o‘g‘li

JAHON SEMENT SANOATIDAGI TENDENSIYALAR VA O‘ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 595
Abdujabbarov Abdulaziz Abdurashid o‘g‘li

РОЛЬ ФИНАНСОВОГО АНАЛИЗА В ПОВЫШЕНИИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ 600
Бекбаева Феруза Бахтиеровна

BARQAROR MOLIYAVIY RENTABELLIK BANKLARNING DAROMADLILIGINI TA’MINLASH OMILI SIFATIDA 606
Umarov Davron Shavkatovich

REKLAMA XIZMATLARI BOZORIDA RAQOBATBARDOSHLIKKA TA’SIR QILUVCHI OMILLAR 612
Xamrakulov Azamat Baxritdinovich

ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ ОБУЧЕНИЕМ (LMS) В ОНЛАЙН ОБРАЗОВАНИИ И ЕЕ РОЛЬ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ: АНАЛИЗ И СРАВНЕНИЕ 618
Атабоева Шахризода Равшановна, Бекчанов Бекчан Юлдашевич

ЦИФРОВИЗАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА: ПЕРСПЕКТИВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ 623
Киличева Ф.Б.

DAVLAT TIBBIYOT MUASSASALARIDA DEBITORLAR VA KREDITORLAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH 628
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna

NARX BELGILASH-IQTISODIY MANFAATDORLIKNING ASOSIY OMILI VA NARXNI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI 635
Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

SUTNI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDAGI ISHLAB CHIQARISH JARAYONLARINI TAHLIL QILISH 639
Normuradov Nurbek Sunatilloevich

O‘ZBEKISTONDA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TARIF STAVKALARINI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI FISKAL BARQARORLIKNI KUCHAYTIRISH (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA)........ 644
Rizayev Mirmahmud Xotamjanovich

IPOTEKA KREDITLASH JARAYONINING XORIJ TAJRIBASI 652
Akrom Mardiyev

O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY BARQARORLIGI TAHLILI 659
Ulashbayev Shohruh Abdivaxobovich

CHARACTERISTICS OF APPLYING NEW HETEROCOMPOSITE POLYMER MATERIALS IN ENGINEERING ACTIVITIES 665
Umida Ziyamukhamedova, Mirjalol Abdulakimov

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ «МАХАЛЛАБАЙ»: ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ И ТЕОРИЯ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ 672
Қосимжонов Нозимжон Қозимжон ўғли

EKOLOGIK AUDITNI TASHKIL ETISHDA RISKLARNI JORIY ETISH TARTIBI 676
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o‘g‘li

CORPORATE CULTURE AND ITS ROLE IN TALENT MANAGEMENT 683
Shoyunusova Arofat, Sanjar Mirzaliev

SIRDARYO VILOYATI SHAROITIDA BIOMASSA ASOSIDA OZUQA ISHLAB CHIQARISH IMKONIYATLARI........ 687
Xazratkulov Niyoz Namazbayevich

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА В УСЛОВИЯХ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ 692
Воронин Сергей Александрович, Азимова Феруза Маликовна

ENERGETIKA LOYIHALARINI RAQAMLASHTIRISHDA TO‘SIQLAR VA IMKONIYATLAR 700
Tilakov Ismoiljon Usmonovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI 706
O‘roqov Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li

MUNDARIJA • СОДЕРЖАНИЕ • CONTENTS

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG‘LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHNING AHAMIYATI

O‘roqov Firdavs Ortiqniyoz o‘g‘li
SamISI “Iqtisodiy tahlil va statistika” kafedrasi katta o‘qituvchisi
mustaqil tadqiqotchi
Email: firdavs26031995@gmail.com,
ORCID: 0009-0004-4461-0692

Annotatsiya. Mazkur maqolada sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish jarayonining mohiyati, uning tibbiy xizmatlar sifati, boshqaruv samaradorligi va iqtisodiy rivojlanishga ta’siri ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar yordamida sog‘liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, elektron tibbiyot infratuzilmasini rivojlantirish hamda aholi sog‘ligini himoya qilishda innovatsion yondashuvlar muhokama etilgan.

Kalit so‘zlar: tibbiy xizmatlar, sog‘liqni saqlash, raqamlashtirish, raqamli iqtisodiyot, telemeditsina, elektron tibbiyot, sun’iy intellekt, boshqaruv samaradorligi.

Abstract. This article scientifically analyzes the essence of the healthcare system digitalization process, its impact on the quality of medical services, management efficiency, and economic development. Additionally, innovative approaches to modernizing the healthcare system using digital technologies, developing e-health infrastructure, and protecting public health are discussed.

Keywords: medical services, healthcare, digitalization, digital economy, telemedicine, e-health, artificial intelligence, management efficiency.

Аннотация. В данной статье научно проанализирована сущность процесса цифровизации системы здравоохранения, его влияние на качество медицинских услуг, эффективность управления и экономическое развитие. Также рассмотрены инновационные подходы к модернизации системы здравоохранения с помощью цифровых технологий, развитию инфраструктуры электронной медицины и защите здоровья населения.

Ключевые слова: медицинские услуги, здравоохранение, цифровизация, цифровая экономика, телемедицина, электронная медицина, искусственный интеллект, эффективность управления.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo bo‘ylab sog‘liqni saqlash tizimida zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali xizmatlar sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan keng ko‘lamli ishlar olib borilmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining tez sur’atlar bilan rivojlanishi sog‘liqni saqlash sohasiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatib, tibbiy xizmatlarni ko‘rsatish jarayonida yangicha yondashuvlarni talab qilmoqda. Endilikda nafaqat texnik imkoniyatlar, balki boshqaruv, yuridik tartibga solish va fuqarolarning raqamli savodxonligi ham ushbu sohaning muhim tarkibiy qismlariga aylanmoqda. Jumladan, yurtimizda ham bu borada qator tashabbuslar ilgari surilmoqda [1].

Hozirgi kunda iqtisodiy faoliyatning barcha sohalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish jarayoni jadal sur’atlar bilan kechmoqda. Xususan, sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish davlat boshqaruvi va ijtimoiy sohalarni modernizatsiya qilishda muhim strategik yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Jahon miqyosida sog‘liqni saqlash tizimlarini raqamli transformatsiya qilish orqali tibbiy xizmatlarni yanada sifatli, tezkor va shaffof ko‘rsatish imkoniyati yaratilmoqda. Raqamli tibbiyot — bu axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalangan holda tibbiy xizmatlarni ko‘rsatish, boshqaruvni takomillashtirish va aholining sog‘ligini saqlashga qaratilgan kompleks tizimdir.

O‘zbekiston Respublikasida so‘nggi yillarda sog‘liqni saqlash sohasini raqamlashtirish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylangan. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi hamda “Elektron sog‘liqni saqlash” milliy platformasini joriy etish tashabbuslari bu boradagi muhim qadamlardir. Ushbu islohotlar natijasida tibbiyot muassasalari o‘rtasida elektron ma’lumot almashinuvi yo‘lga qo‘yilmoqda, bemorlar to‘g‘risidagi ma’lumotlar elektron bazalarda saqlanmoqda, telemeditsina tizimi kengaymoqda va dori vositalari aylanmasi ustidan raqamli nazorat kuchaytirilmoqda.

Sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirishning asosiy maqsadi — tibbiy xizmatlar sifatini oshirish, inson omilini kamaytirish, tibbiy qarorlar qabul qilishda aniq statistik ma’lumotlarga asoslanish va resurslardan samarali foydalanishni ta’minlashdir. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar tibbiy xizmatlarning shaffofligini ta’minlab, aholiga qulay va teng imkoniyatli tibbiy yordam ko‘rsatish uchun zamin yaratadi. Shunday qilib, sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish zamonaviy tibbiyot rivojining ajralmas qismi bo‘lib, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotiga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi muhim omil sifatida namoyon bo‘lmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xizmat ko‘rsatish korxonalari, xususan, tibbiy xizmat ko‘rsatuvchi korxonalar va ularni raqamlashtirish, shuningdek, raqamlashtirishning xizmat ko‘rsatish korxonalari samaradorligini oshirishdagi o‘rni xorijlik iqtisodchi olimlardan F. Kotler [2], K. Peter [3] va boshqalar, mahalliy iqtisodchi olimlardan esa O. M. Qurolov [4], Sh. J. Abdumalikov [5], V. B. Usmanova [6], G‘. M. Porsaev [7] hamda boshqa bir qator olimlar tomonidan tadqiq etilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada olib borilgan ilmiy izlanishlar jarayonida grafik tahlil, statistik va tizimli tahlil, induksiya va deduksiya, abstrakt va mantiqiy, analiz hamda sintez usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish loyihasi “Uzinfocom” kompaniyasiga topshirilgach, dastlab mamlakatdagi barcha poliklinikalar bo‘yicha inventarizatsiya ishlari amalga oshirildi. Ushbu jarayon davomida har bir muassasada mavjud kompyuterlar soni, texnik jihozlanish darajasi hamda raqamli axborot tizimini joriy etish uchun zarur infratuzilma imkoniyatlari o‘rganildi. 2024-yilning iyun oyiga kelib, inventarizatsiya yakunida aniqlanishicha, respublika bo‘ylab 75 mingdan ortiq kompyuter yetishmaydi. Shuningdek, ayrim tibbiyot muassasalarida ichki lokal tarmoq yoki internet aloqasi mavjud emasligi, ro‘yxatga olish bo‘limlarida esa bir nechta xodimlar tomonidan foydalaniladigan atigi bitta yoki ikkita kompyuter borligi ma’lum bo‘lgan [8].

Infratuzilmani rivojlantirish bilan bir qatorda, “Uzinfocom” mutaxassislari bemorlarning elektron tibbiy kartalarini yuritish imkonini beruvchi “DMED” yagona tibbiy axborot tizimini ishlab chiqib, uni bosqichma-bosqich joriy etishni boshlagan. Bugungi kunda ushbu tizim orqali Toshkent shahridagi 150 dan ortiq poliklinika faoliyat yuritmoqda. Tizimda bemorlarni aniqlash Face ID texnologiyasi va JSHSHIR orqali amalga oshiriladi, bu esa ma’lumotlarning avtomatik tarzda yagona bazadan olinishi imkonini beradi.

Bemorlar shifokor qabuliga to‘rtta usulda yozilishi mumkin: infokiosklar orqali, “DMED” mobil ilovasi (iOS/Android) yordamida, “my.gov.uz” portali orqali yoki bevosita ro‘yxatdan o‘tish bo‘limida. Ilova orqali foydalanuvchilar qabul sanasini tanlash, tahlil natijalarini elektron hujjat shaklida ko‘rish, shifokor tomonidan yozilgan retsept va tibbiy ma’lumotlarni olish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Shuningdek, bemorlar shifokor qabulidan so‘ng o‘z fikr va mulohazalarini bildirishlari, mutaxassislar reytingi va sharhlari bilan tanishishlari mumkin. Bu esa xizmat sifatini oshirish va bemorlar uchun eng maqbul shifokorni tanlash imkonini yaratadi.

Umuman olganda, sog‘liqni saqlash sohasida “DMED” tizimini joriy etishdan oldingi holat bilan bugungi kunga qadar erishilgan natijalar o‘rtasidagi asosiy farqlar va afzalliklar quyidagi rasmda aks ettirilgan (1-rasm):

1-rasm. Sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirishdan oldingi va keyingi holatining natijalari[9]

Yuqoridagi rasm ma’lumotlariga asoslanib aytish mumkinki, “DMED” tizimi tibbiyotni raqamlashtirish jarayonida muhim o‘rin tutadi, chunki u sog‘liqni saqlash tizimida axborot oqimini markazlashtirish va boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Birinchidan, ushbu tizim bemorning to‘liq elektron tibbiy kartasini yaratish imkonini beradi. Bu orqali bemorning barcha tashxislari, tahlil natijalari, davolanish tarixi va dori buyruqlari yagona ma’lumotlar bazasida saqlanadi va shifokorlar o‘rtasida tezkor almashiladi. Natijada takroriy tekshiruvlar soni kamayadi, inson omiliga bog‘liq xatoliklar esa deyarli yo‘qoladi.

Ikkinchidan, “DMED” tizimi bemorlarga onlayn tarzda navbatga yozilish, shifokor qabuliga ro‘yxatdan o‘tish va tahlil natijalarini masofadan ko‘rish imkonini beradi. Bu qulaylik poliklinikalardagi navbatlarni kamaytiradi va xizmat ko‘rsatish jarayonini tezlashtiradi.

Uchinchi afzallik — elektron retseptlar tizimi. Shifokor tomonidan yozilgan dori buyruqlari elektron shaklda dorixonalar bilan bog‘lanadi, bu esa dori vositalarini berishda xatoliklarni kamaytiradi hamda qog‘oz hujjatlar aylanishini yo‘qotadi.

To‘rtinchidan, tizim sog‘liqni saqlashni boshqarish va tahlil qilishda muhim ahamiyat kasb etadi. Yig‘ilgan ma’lumotlar epidemiologik kuzatuv, kasalliklar tarqalishini aniqlash, profilaktik chora-tadbirlarni rejalashtirish va resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi.

Beshinchidan, “DMED” tizimi sog‘liqni saqlash tizimidagi shifokorlar faoliyatini, xizmatlar sifatini va bemorlarga ko‘rsatilayotgan yordamni nazorat qilish imkonini yaratadi. Shuningdek, tizim ma’lumotlar xavfsizligini ta’minlaydi, chunki barcha ma’lumotlar maxsus himoyalangan serverlarda saqlanadi.

Umuman olganda, “DMED” platformasi tibbiyot sohasida zamonaviy boshqaruv tizimini shakllantirish, sog‘liqni saqlash xizmatlari sifatini oshirish va fuqarolarga qulaylik yaratish yo‘lida muhim qadam hisoblanadi.

Demak, “DMED” — O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligini raqamlashtirish uchun ishlab chiqilgan yagona tibbiyot axborot tizimi bo‘lib, u bemorlar va tibbiyot xodimlari uchun tibbiy xizmat sifatini optimallashtirish hamda yaxshilashga qaratilgan keng qamrovli yechimni taklif etadi [10].

Avvalgi tizimda moliyalashtirish mexanizmi poliklinikaga biriktirilgan bemorlar soniga asoslangan bo‘lib, ularning barchasiga tibbiy xizmat ko‘rsatilgan yoki ko‘rsatilmaganidan qat’i nazar, muassasaga belgilangan miqdorda mablag‘ ajratilardi. Natijada tibbiyot muassasalarining faoliyati samaradorligi yetarlicha hisobga olinmasdi. Yangi tizimda esa moliyalashtirish tamoyili “davolangan holat uchun to‘lov” prinsipiga asoslanadi. Bunda bemor qabulga kelib, tekshiruvdan o‘tgan va davolanish kursini yakunlagan taqdirda, ushbu holat tibbiy xizmat ko‘rsatish sifatida ro‘yxatga olinadi hamda davlat tomonidan moliyalashtiriladi.

Mazkur yondashuv nafaqat hisob-kitob tizimini, balki tibbiy xizmat sifatini baholash tamoyillarini ham tubdan o‘zgartiradi. Poliklinikalar endilikda bemorlarning aynan ularning xizmatidan foydalanishidan manfaatdor bo‘ladi. Shu sababli, tibbiyot muassasalari xushmuomalalik, tezkor xizmat ko‘rsatish va samarali davolanish jarayoniga e’tibor qaratmoqda. Natijada, tibbiyot muassasalari o‘rtasida sog‘lom raqobat muhiti shakllanmoqda: qaysi muassasa sifatliroq xizmat ko‘rsatsa, o‘sha ko‘proq mablag‘ oladi.

Bu tizim resurslarni adolatli taqsimlash imkonini beradi, ya’ni bemorlar soni ko‘p bo‘lgan hududlarga ko‘proq mablag‘ yo‘naltiriladi, yuklama kam bo‘lgan joylarda esa mablag‘ kamayadi. Shu tariqa, “davolangan holat uchun to‘lov” tamoyili sog‘liqni saqlash tizimining shaffofligini ta’minlab, mamlakat bo‘ylab tibbiy xizmatlar sifatini tenglashtirishga xizmat qilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Olib borilgan tadqiqotlar davomida quyidagi xulosalarga kelindi:

1. Raqamli tizimlar tibbiyotda hujjatlashtirish va ma’lumot almashinuvini tezlashtiradi, natijada sog‘liqni saqlash tizimi korxonalari samaradorligi oshadi.
2. Elektron tibbiy kartalar orqali inson omilidan kelib chiqadigan xatolar kamayadi.
3. Raqamli baza tahlil va prognoz qilish imkonini yaratadi hamda ma’lumotlarni qayta yoki tizimli tahlil qilish jarayonini osonlashtiradi.
4. Mobil ilovalar va onlayn monitoring orqali bemorlar sog‘lig‘i doimiy kuzatib boriladi, natijada muolajalar samaradorligi oshadi va bemorlarning sog‘ayish ehtimoli ortadi.
5. Raqamli texnologiyalar shifokorlar ishini yengillashtiradi, xizmat ko‘rsatish sifatini oshiradi va natijada tibbiy xizmatlarning umumiy darajasi yanada yaxshilanadi.

Xulosa o‘rnida, sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish nafaqat texnologik yangilik, balki mamlakatning sog‘liqni saqlash tizimini samarali, shaffof va barqaror boshqarish strategiyasining asosiy elementi hisoblanadi. Agar zarur infratuzilma, malaka va axborot xavfsizligi choralari bir yoqadan bosh chiqargan holda ta’minlansa, raqamlashtirish aholining sog‘lig‘ini yaxshilash, tibbiy xizmatlarni tenglashtirish va resurslarni optimal taqsimlashga ulkan hissa qo‘shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Isroilova, X. (2025). Sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirishning tashkiliy-huquqiy mexanizmlari haqida. Ilm Nuri, 15(50). Retrieved from https://inlibrary.uz/index.php/science-shine/article/view/127879
2. Kotler, P. et al. (1986). Marketing for Health Care Organizations. 1st Edition. December 1, 1986. 576 pages.
3. Peter, C. (2019). Management of Healthcare Organizations: An Introduction. Third Edition, Softbound, 500 pp.
4. Qurolov, O. M. (2025). Raqamli marketing texnologiyalari asosida xizmatlar sohasini rivojlantirish (sog‘liqni saqlash tizimi misolida). Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Toshkent–2025.
5. Abdumalikov, Sh. J. (2025). Tibbiy xizmatlar bozorini raqamli marketing strategiyasi asosida rivojlantirish mexanizmlari. Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Nukus–2025.
6. Usmanova, V. B. (2025). Xizmat ko‘rsatish sohalarida raqamlashtirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati. Nukus–2025.
7. Porsaev, G‘. M. va boshqalar. (2020). Raqamli iqtisodiyot asoslari. Darslik. – T.: Fan va texnologiyalar nashriyot-matbaa uyi. 372 b.
8. O‘zbekiston sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirish jarayoni haqida. (2025). https://www.gazeta.uz/oz/2025/10/15/digitalization-of-healthcare/
9. “DMED” tizimini O‘zbekiston Respublikasida joriy qilish va o‘rgatishga bag‘ishlangan rasmiy Telegram-kanal. https://t.me/umis_dmed
10. “DMED” loyihasi haqida ma’lumot. https://uzinfocom.uz/uz/projects/dmed-uz-latin-18

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S–5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy